

РЕШЕНИЕ

№ 174

гр. Велико Търново, 01.12.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВЕЛИКО ТЪРНОВО, ВТОРИ ГРАЖДАНСКИ И ТЪРГОВСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на осми ноември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: ХРИСТИНА ДАСКАЛОВА

Членове: ЕМАНУИЛ ЕРЕМИЕВ
ИСКРА ПЕНЧЕВА

при участието на секретаря ГАЛЯ М. РОМАНОВА
като разгледа докладваното от ИСКРА ПЕНЧЕВА Въззивно гражданско дело
№ 20224000500324 по описа за 2022 година

за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по депозирани въззивни жалби от Прокуратурата на РБ и М. Р. И. против Решение № 203/ 14.06.2022 г. по Гр.д. № 784/ 2021 г. по описа на ОС – Русе, с което съдът е осъдил Прокуратурата на РБ да заплати на М. Р. И. обезщетение за неимуществени вреди в размер на 25 000 лв. и обезщетение за имуществени вреди в размер на 3000 лв., претърпени вследствие на повдигнато обвинение по ДП № 20П/ 2011 г. по описа на СО-СГП за извършено престъпление, по което И. е оправдан с влязла в сила присъда по НОХД № 306/ 2017 г. по описа на ОС – Русе, ведно със законната лихва върху обезщетенията, считано от 11.11.2021 г. до окончателното изплащане и е отхвърлил предявения от И. иск за неимуществени вреди за разликата над 25 000 лв. до пълния претендиран размер от 60 000 лв.

Прокуратурата на РБ обжалва решението в осъдителната му част. Счита, че по делото не е доказана причинно-следствена връзка между твърдяните от ищеца вреди и проведеното срещу него незаконосъобразно наказателно производство. Съдът ценил показанията на свидетели, които били заинтересовани предвид близката си връзка с ищеца, не отчел, че паралелно с наказателното производство ищецът водил и административно производство относно дисциплинарното му уволнение, което също генерирало негативни преживявания, а нямало отношение към действията на прокуратурата. Недоказано било настъпило влошаване на здравословното състояние на

ищеца и търпени от него вреди от публикации в пресата. Поддържа, че наказателното производство протекло в разумни срокове с оглед сложността му при 22 обвиняеми лица, като прокуратурата не можела да носи отговорност за продължителността на процеса в съдебната му фаза. Взетата спрямо ищеца мярка на процесуална принуда „парична гаранция“ не възпрепятствала трудовата му дейност и не ограничила възможността му за предвижване и социални контакти. Следвало да бъде съобразено, че през 2014 г. наказателното производство спрямо ищеца по едно от разследваните престъпления било прекратено с акт на прокурора и за него отговорността на Прокуратурата била погасена по давност. Относно имуществените вреди поддържа, че заплатеното адвокатско възнаграждение в наказателното производство е прекомерно, като следвало да се дължи минималния размер по Наредба № 1. Моли решението в обжалваната му част да бъде отменено и съдът да отхвърли изцяло предявения от И. иск.

В срока по чл.263 ал.1 ГПК насрещната страна М. Р. И. е подала отговор със становище за неоснователност на въззивната жалба. Поддържа, че решението в обжалваната му част е правилно, законосъобразно, постановено при прецизен анализ на доказателствата и моли да бъде потвърдено. Претендира разноски.

М. Р. И. обжалва решението в отхвърлителната му част. Счита за неправилен като противоречащ на критериите за справедливост извода на съда досежно размера на дължимото му обезщетение за неимуществени вреди. Съдът не преценил правилно обема на причинените му вреди. Следвало да бъде съобразено, че е бил уличен за злоупотреба със служебно положение като държавен служител, което го дискредитирало в личен, професионален и социален план; че производството срещу него продължило 8 г., като обвинението било поддържано пред три съдебни инстанции; че продължава да търпи негативни последици и след приключване на наказателното производство още повече, че продължава да работи в системата на МВР. Съдът не отчетел чистото му съдебно минало, не съобразил размера и със стандарта на живот и икономическите условия в страната, като обезщетението било в пъти по-малко съотнесено към минималната работна заплата в РБ за периода от 8 г. Моли решението в тази му част да бъде отменено и съдът да уважи исквата му претенция в пълен размер, като му присъди и направените разноски.

Въззивните жалби са подадени в срока по чл.259 ал.1 ГПК, от легитимирана страна, против обжалваем съдебен акт, поради което са процесуално допустими и следва да се разгледат по същество. В изпълнение на задълженията си по чл.269 от ГПК въззивният съд извърши служебна проверка относно валидността и допустимостта на обжалваното решение и намира, че съдебният акт не страда от пороци, водещи до неговата нищожност – постановен е от законен състав, в пределите на правораздавателната власт на съда, изготвен е в писмена форма, подписан е и е

разбираем, не са налице и процесуални нарушения, обуславящи неговата недопустимост.

Съдът, като взе предвид оплакванията на страните и събраните по делото доказателства, в съответствие с предметните предели на въззивното производство, намира следното:

Първоинстанционният съд е изяснил детайлно и правилно фактическата обстановка по делото при съобразяване на събраните в хода на производството писмени и гласни доказателства и страните не правят оплаквания срещу формирания от него извод за осъществяване на елементите от фактическия състав на чл.2 ал.1 т.3 ЗОДОВ, обуславящ ангажирането на отговорността на Прокуратурата като субституент на Държавата за вреди. Ищецът е бил привлечен като обвиняем и му е било повдигнато обвинение в извършване на престъпление, за което впоследствие е признат за невинен и оправдан. Правопораждащият вземането за обезвреда факт е влизането в сила на постановена спрямо него оправдателна присъда, която дава на повдигнатото му и поддържано в рамките на наказателното производство обвинение характеристика на «незаконно». Държавата дължи репарирание на неимуществените и имуществени вреди, настъпили за оправданото лице като пряка последица от незаконното обвинение. Спорът пред настоящата инстанция е сведен до справедливия размер на дължимото обезщетение с оглед претърпените от пострадалия неимуществени вреди и относно размера на имуществените вреди.

Неимуществените вреди обхващат всички, намиращи се в причинно-следствена връзка с конкретен факт, физически и психически увреждания на пострадалия, претърпяните от него в определен период от време болки, страдания и социален дискомфорт, които в своята съвкупност формират цялостните му негативни емоционални изживявания. Неоснователно е оплакването на Прокуратурата, че по делото ищецът не доказал конкретно претърпените от него неимуществени вреди. Трайна е практиката на ВКС, че при преценката на вредите съдът не е ограничен от формалните доказателства за наличието им, защото настъпването на редица вреди е закономерна последица от упражнената наказателна репресия и те са нормално присъщи в подобни случаи. Нормално е да се приеме, че привличането на едно лице към наказателна отговорност и поддържането на обвинение по отношение на него е такова събитие, което по естеството си създава сериозен психически дискомфорт и поставя лицето в състояние на стрес за целия период от започване на разследването и повдигане на обвинението до влизане в сила на оправдателната присъда. Поради това пострадалият не следва да доказва негативните си изживявания на страх и притеснения от неоснователно осъждане и търпене на наказание, чувството за несигурност, неудобство, унижение, засегнатите самооценка, чест и достойнство, чувствителност към негативното отношението на обществото. Само при твърдени вреди, различни от

обичайно присъщите, настъпили в резултат на специфични за случая обстоятелства, ищецът е длъжен да ги докаже, за да бъдат съобразени от съда при преценка на обема и интензитета на вредите и съответно – размера на дължимото обезщетение. В настоящия казус ищецът се позова както на неимуществени вреди, които са обичайните за житейската ситуация, в която е попаднал, така и на специфични вреди: влошаване на здравословното му състояние и вреди, свързани с обществената му позиция – уронване на доброто му име в работата и честта и достойнството му в обществото чрез разгласяване на случая със средствата за масово осведомяване.

При определяне размера на дължимото обезщетение в съответствие с чл.52 ЗЗД съдът взе предвид следните обстоятелства: Ищецът е неосъждано съгласно чл.86 НК лице, на което е повдигнато обвинение в извършването на квалифициран състав на престъплението подкуп, предвид качеството му на длъжностно лице – орган на полицията – престъпление по чл.302 т.1 вр. чл.301 ал.1 НК, което е тежко по смисъла на чл.93 т.7 НК, защото предвижда за извършителя наказание лишаване от свобода от 3 г. до 10 г. Именно защото обвинението е свързано със заеманата от него длъжност по служба, търпените от него негативни последици в емоционалната и психическа сфера са много по-тежки, защото от органите на полицията обществото оправдано очаква и изисква изключителна почтеност, отговорност и съблюдаване на закона и незаконното обвинение рефлектира пряко не само върху имиджа на лицето, но и върху доверието към цялата система, представител на която е то. Наказателното производство срещу ищеца не се е развило в разумен срок по смисъла на чл. 6 КЗПЧОС и становището на Прокуратурата в обратния смисъл категорично не може да бъде споделено. Наказателното преследване спрямо него е започнало през 2011 г. и е приключило с решението на ВКС от 17.01.2020 г., т.е. в двете фази производството е продължило близо 9 г., като продължителността му не може да бъде оправдана с броя на разследваните и привлечени като обвиняеми лица, защото обвинението спрямо ищеца още от 2014 г. е за извършване на престъпление в съучастие само с още едно лице и липсва връзка с евентуална престъпна дейност на другите обвиняеми, за да е обусловено развитието на производството спрямо него от производството спрямо другите лица. Освен това, видно от приложените актове на Прокуратурата и съда, продължителността на производството е резултат от процесуалното поведение на Прокуратурата, която непрецизно е квалифицирала установените от нея деяния, при което се е наложило многократно да прави корекции и да повдига нови обвинения и през 2015 г., когато за първи път е сезирала съда, внесеният от нея обвинителен акт е страдал от недостатъци, обосновали връщането му. Отстраняването на недостатъците е отнело на Прокуратурата повече от 2 г. В съдебната фаза, развита пред три съдебни инстанции, производството е приключило в разумен срок от 2 г. и 6 м. и напълно несъстоятелно Прокуратурата акцентира върху процесуалното поведение на съдилищата, което поначало не е годно да доведе до намаляване на отговорността,

защото както бе посочено Прокуратурата се явява само субституент на Държавата, чиято отговорност е обективна, защото законът не се интересува кои конкретни длъжностни лица са действали виновно и са причинили увреждането. Продължителността на производството има пряко отношение към продължителността на търпене на вредите, но в конкретния казус следва да се държи сметка, че още на първа инстанция той е бил оправдан и впоследствие оправдателната присъда е потвърдена и от въззивния съд, което, житейски логично, не може да не се отрази позитивно на цялостното емоционално състояние на ищеца и увереността му, че не е извършил деянието, за което е обвинен. Не е доказано търпените вреди от наказателното производство да са завишени вследствие интензивността на процесуалните действия срещу него. По делото не са ангажирани никакви доказателства какви като вид действия са извършвани за периода на производството в досъдебната му фаза, колко често и с каква продължителност. В рамките на производството му е наложена мярка на процесуална принуда „парична гаранция“, т.е. не са били ограничени личната му свобода и правото му на придвижване, като вредата от тази мярка е в имуществената сфера на ищеца, а не в неимуществената такава. Същевременно обаче незаконно повдигнатото обвинение е обусловило лишаване на ищеца от правото на труд, прокламирано в чл.48 от Конституцията, тъй като съгласно чл.100 ал.2 ЗДСл в релевантната за казуса редакция към 2012 г. във всички случаи, когато срещу държавен служител е образувано наказателно производство за престъпления, извършени от него в качеството му на длъжностно лице по смисъла на чл.93 т.1 б."а" НК, органът по назначаването го отстранява временно от работа /през 2016 г. тази норма е обявена за противоконституционна/. Ищецът е бил отстранен от работа и впоследствие уволнен дисциплинарно, което неминуемо му се е отразило негативно в личен и финансов план и е засегнало както професионалния му, така и социалния му живот. Неоснователно Прокуратурата счита, че не следва да носи отговорност за тази вреда, която била резултат от действията на трето лице – работодателят на ищеца. С оглед цитираната разпоредба, органът по назначаването не разполага с оперативна самостоятелност, а е длъжен да спазва предписаното в закона при предпоставките, настъпили именно в резултат от действията на Прокуратурата. Засягането на правото на труд е продължило до отмяната на уволнението с решение на ВАС от 17.12.2013 г. – повече от 2 г., след което ищецът е бил възстановен на работа. Съдът не приема твърденията на ищеца, че повдигането и поддържането на обвиненията спрямо него се е отразило негативно върху мнението на колегите му за него и отношението им. Той продължава и към настоящия момент да работи в системата на МВР. Разпитаните свидетели са негови колеги и от показанията им се формира извод, че те възприемат случилото се с ищеца като една несправедливост, като „скалъпена“ и „изфабрикувана“ история, която неоснователно е засегнала живота му. Освен това, ищецът не е бил единственият, спрямо когото е предприето

наказателно преследване, а напротив – видно от приложените доказателства, вкл. и публикациите в медиите, и показанията на св. В. Панов, освен срещу ищеца досъдебно производство за извършено същото престъпление по чл.302 т.1 вр. чл.301 ал.1 НК е образувано срещу още деветима негови колеги от ОД на МВР – Русе, всеки един от които е бил също отстранен от работа, впоследствие уволнен и съответно възстановен по съдебен ред, всички са призовавани и разпитвани от органите на дознанието, като от публикациите в печата става ясно, че спрямо шестима от тях са внесени обвинителни актове и се е развило съдебно производство. Очевидно на фона на провеждано разследване и повдигнати обвинения срещу толкова голяма част от състава на полицията в гр. Русе, на казуса с ищеца не е гледано от колегите му като на нещо изключително и засягащо единствено него. Не така стои обаче въпросът с обществения имидж на ищеца. Към датата на привличането му като обвиняем И. е имал трудов стаж в системата на МВР като полицай, младши автоконтрольор в сектор „Пътна полиция“, около 7 г., като липсват данни да е бил наказван за нарушения по служба. Установено е, че след започване на разследването към случая има засилен медиен интерес и местният печат постоянно информира обществеността за развитието му. Видно от приетите като доказателства статии, ищецът и неговите колеги са определяни като „корумпирани служители“, „подкупни катаджии“, „престъпници с униформи“, „група рекетъори на държавна служба“, като в някои от статиите – в-к „Утро“ от 26.02.2015 г. – са посочени и двете им имена, вкл. това на ищеца. Тези публикации, достигнали до неограничен кръг хора, в това число и лично познати на ищеца и неговото семейство, несъмнено са крайно zlepоставящи и накърняващи обществения му имидж, честта и достойнството му. Следва да се отбележи обаче, че медиите са информирали обществото и за оневиняването на ищеца с оправдателни присъди на две инстанции. По отношение на здравословното състояние на ищеца – по делото не са ангажирани доказателства за настъпила неблагоприятна промяна в здравния му статус, при това такава, която да се намира в причинна връзка с проведената спрямо него наказателна репресия.

Съобразявайки гореизложените обстоятелства, ВТАС счита, че обезщетение в размер на 25 000 лв. справедливо репарира претърпените от ищеца неимуществени вреди. Неоснователно е оплакването му, че този размер не държи сметка за ценовата конюнктура в страната и е занижено, съотнесено към минималната работна заплата в РБ за периода от 8 г. Законът не предвижда размерът на обезщетението за неимуществени вреди да се изчислява на база на минималната работна заплата, която заедно с средната такава по данни на НСИ се преценява единствено като ориентир за стандарта на живот и икономическата обстановка към конкретен времеви момент. Освен това, паричният еквивалент на неимущественото увреждане се определя към датата на деликта, изхождайки от общественоикономическите условия в страната към него момент, като дължимата от този момент лихва за забава има компенсаторен

характер. В случая деликтът е извършен преди повече от 10 г., при коренно различна ценова конюнктура, което съдът в настоящия му състав съобрази при определяне на размера. Съдът съобрази и присъжданите обезщетения при сходни казуси, вкл. и присъдените на колеги на ищеца – пострадали във връзка със същото досъдебно производство.

Предвид съвпадането изцяло на правните изводи на настоящата инстанция по иска за обезщетение на неимуществени вреди с тези на първоинстанционния съд, обжалваното решение следва да бъде потвърдено.

По иска за обезщетение за претърпени имуществени вреди: Тъй като в НПК не е уредена отговорността за разноси, направени от подсъдимия, признат впоследствие за невиновен, за заплатено адвокатско възнаграждение, тази претърпяна от него имуществена вреда, която е пряка и непосредствена последица от проведеното срещу него наказателно производство, подлежи на обезщетяване по ЗОДОВ. Ищецът е доказал, че е заплатил договореното с процесуалния му представител за производството по НОХД № 306/ 2017 г. по описа на ОС – Русе адвокатско възнаграждение в размер на 3000 лв. В представения договор е посочено, че сумата е платена в брой, при което договорът в тази му част има характер на разписка и удостоверява плащането. Пред първоинстанционния съд Прокуратурата е навела възражение за прекомерност на договореното адвокатско възнаграждение, по което възражение съдът не се е произнесъл. Такова възражение при иск по ЗОДОВ е допустимо, в каквато насока са разясненията, дадени с ТР № 1/ 11.12.2018 г. на ОСГК на ВКС. Настоящата инстанция намира същото за неоснователно. Съгласно Наредба № 1 в редакцията ѝ към 2017 г. /ДВ бр.84/ 25.10.2016 г./ по дела, при които за престъплението се предвижда наказание до 10 години лишаване от свобода за защита на подсъдимия възнаграждението е 800 лв. – чл.13 ал.1 т.3, а съгласно чл.2 ал.4 възнагражденията за процесуално представителство се дължат за всяка инстанция, включително и при връщане на делото за ново разглеждане. Макар по делото да е представен само договорът за правна защита – л.72 от делото, но не и пълномощното на защитника адв. Б. Б., следва да се приеме, че така договореното възнаграждение е за защита във всички инстанции. Този извод се налага от обстоятелството, че ищецът не твърди да е направил разноси за адвокатско възнаграждение по наказателното дело извън претендираната от него сума по конкретния договор, а освен това е безспорно от ангажираните доказателства, че адв. Българинов го е защитавал до приключване на делото във всички съдебни инстанции. Той е бил негов защитник и по образуваното НОХД № 20/ 2015 г. по описа на ОС – Русе, което е било прекратено и върнато на Прокуратурата за отстраняване на недостатъци от обвинителния акт, след отстраняването на които е образувано НОХД № 306/ 2017 г. С оглед изложеното, минималното, дължимо по Наредбата, адвокатско възнаграждение възлиза на 2400 лв., при което заплатеното от И. възнаграждение не е прекомерно съобразно фактическата

и правна сложност на делото и продължителността на същото в период от 3 г., налагаща траен ангажимент на адвоката и извършване на множество процесуални действия. По изложените съображения въззивната жалба на Прокуратурата и срещу решението на ОС – Русе в частта на иска за обезщетение за имуществени вреди е неоснователна. Решението, с което тази искова претенция е изцяло уважена, следва да бъде потвърдено.

По разноските: При този изход на спора на М. Р. И. следва да се присъдят разноски, направени от него за защита срещу предявената от Прокуратурата на РБ въззивна жалба. Той е сторил такива в размер на 1500 лв. за заплатено адвокатско възнаграждение. Прокуратурата е направила възражение за прекомерност на заплатеното възнаграждение, което съдът намира за основателно. Съгласно чл.7 ал.2 т.4 от Наредба № 1 при обжалваем материален интерес 25 000 лв. дължимото минимално възнаграждение възлиза на 1280 лв. Делото пред въззивния съд не се отличава нито с фактическа, нито с правна сложност – протекло е в едно съдебно заседание, не са правени искания за събиране на нови доказателства и единственият спорен въпрос е бил размерът на дължимото обезщетение, който ищецът е обосновал още в първоинстанционното производство и е поддържал пред ВТАС. Следва да бъдат присъдени разноски в размер на 1280 лв.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 203/ 14.06.2022 г. по Гр.д. № 784/ 2021 г. по описа на ОС – Русе.

ОСЪЖДА Прокуратурата на РБ да заплати на М. Р. И. с ЕГН *****, от гр. Русе, *****, сумата **1 280 /хиляда двеста и осемдесет/ лв.** – направени разноски по В.гр.д. № 324/ 2022 г. по описа на ВТАС.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС в едномесечен срок, считано от връчване на препис от него на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____